УДК 636. 2. 053. 082

РІСТ ТЕЛИЦЬ ПОРОДИ ШАРОЛЕ, ОТРИМАНИХ ВІД БУГАЇВ-ПЛІДНИКІВ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАКОРДОННОЇ СЕЛЕКЦІЇ

Пастухова Т. А., м. н. с.
Інститут тваринництва НААН

Телиці, отримані від бугаїв-плідників німецької селекції у віці 15 місяців, за показниками живої маси перевершували телиць угорської селекції другої генерації на 29,1 кг (9,1 %;P>0,99) та вітчизняної селекції на 12,0 кг (3,6 %); у віці 18 місяців, відповідно, на 35,8 кг (9,9 %; (P>0,99) та на 20,4 кг (5,4 %) на рівні тенденції.

Ключові слова: **порода шароле, бугаї-плідники, телиці, жива маса, середньодобові прирости.**

За даними дослідників [1-2], генетичне покращення масиву худоби відбувається за рахунок добору батьків бугаїв на 41 – 46 %, батьків корів – на 19 – 24 %. Тому у племінній роботі багато уваги приділяється селекції бугаїв.

Зараз в Україні, за даними Державного племінного реєстру, розведенням худоби породи шароле займаються лише п’ять підприємств. Статус племінного заводу має ДП ДГ «Гонтарівка» ІТ НААН Харківської та ТОВ «Агрікор Холдінг» Чернігівської областей. Чисельність поголів’я станом на 01.01.2011 р. становить, відповідно, 282 та 248 голів, у тому числі корів 126 та 114 голів. У племінних репродукторах із розведення худоби породи шароле загальна чисельність поголів’я і в тому числі корів становить: СВК «Волинь» Волинської області – 75 і 35 голів; ТОВ «Рачанське» Житомирської області – 138 і 58 голів; ПАТ «Агрофорт» Київської області – 113 і 52 голови [3-4]. У цілому в ДП ДГ «Гонтарівка» ІТ НААН із 856 голів загального поголів’я худоби шароле в Україні та 385 голів корів утримується 32,9 % від усього поголів’я та 32,7 % поголів’я корів.

У зв’язку з малочисленим поголів’ям породи шароле в Україні, для збереження генетичного потенціалу та запобігання наслідків тісного інбридингу, велику увагу слід надавати як якості вітчизняного поголів’я, так і якості завезеного імпортного матеріалу.

Завдання досліджень: вивчити ріст телиць породи шароле різних генотипів.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проведені в ДП ДГ «Гонтарівка» ІТ НААН Вовчанського району Харківської області в період 2009-2012 років.

Із отриманого в цей період приплоду було сформовано чотири групи телиць: I група – дочки бугая німецької селекції Елітайра 10/204099 (лінія Колібрі RR 2) (n = 10); II група – дочки бугая німецької селекції Холліха 10/204049 (лінія Вітегота 105А) (n = 10); III група – дочки бугая угорської селекції другої генерації Зноя 6461 (лінія Амфора Жуайо 12394) (n = 50); IV група – дочки бугая вітчизняної селекції Льотчика 1717 (лінія Ідеала 87693) (n = 31).

У піддослідних тварин ураховували показники живої маси, у різні вікові періоди середньодобовий та відносний прирости від народження до 18-місячного віку.

Результати досліджень. Дані рис. 1 свідчать, що при народженні жива маса телиць I та III груп була майже однакова. За цим показником телиці I, II та III груп невірогідно поступалися телицям IV групи, відповідно, на 2,1; 1,1; та 2,4 кг.

У 3-міс. віці телиці II групи невірогідно переважали телиць I групи на 9,7 кг (9,2 %), III групи – на 12,7 кг (12,4 %) та IV групу – на 14,3 кг (14,2 %). Це, очевидно, можна пояснити тим, що в перші три місяці життя найбільше впливала на нарощування живої маси телиць молочна продуктивність матерів, що дещо нівелює вплив генотипу батька.

При відлученні (у віці 7 місяців) за живою масою лідирували телиці I групи. Телиці III групи поступалися телицям I, II та IV груп, відповідно, на 35,0 кг (P>0,99), 25,6 кг (P>0,95) та 22,3 кг (P>0,99). Ступінь впливу бугая-плідника на живу масу телиць у віці 7 місяців становив 13,6 % (P>0,99).

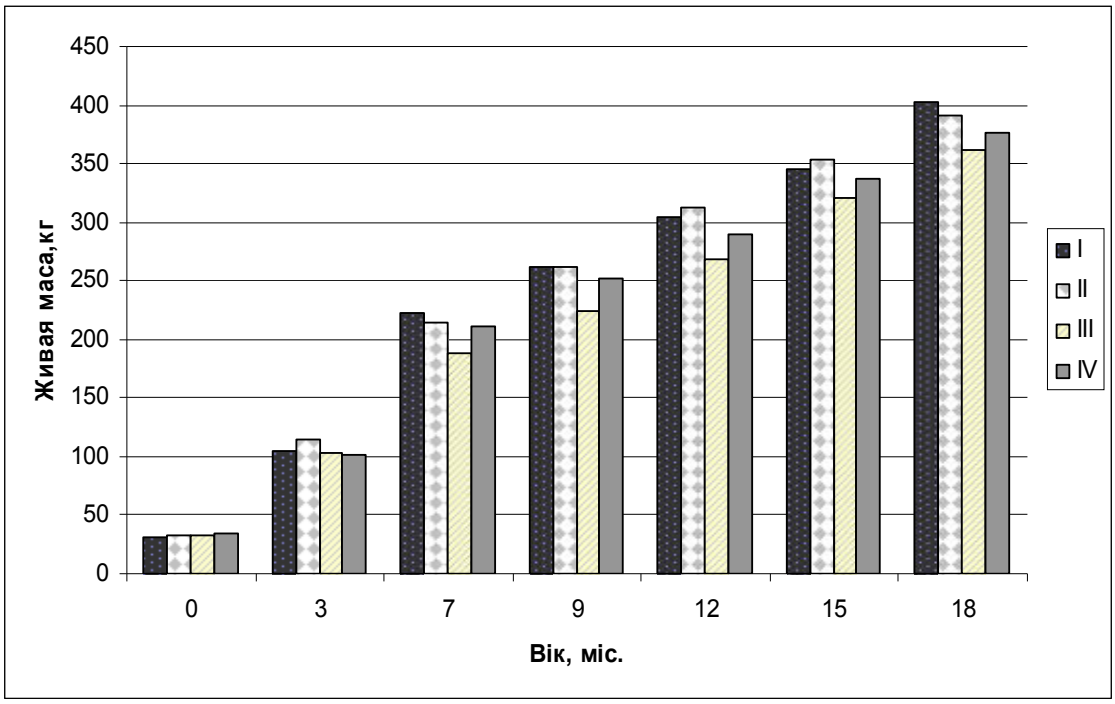

Рис. 1. Динаміка живої маси телиць різних генотипів від народження до 18-місячного віку.

Після відлучення від матерів ріст телиць більшою мірою обумовлювався їх генотипом. У віці 9 міс. телиці I та II груп мали однакові показники живої маси. Телиці III групи поступалися їм за цим показником на 38,2 кг або на 14,5 % (P>0,99); телиці IV групи – на 28,4 кг або на 11,3 % (P>0,999). Ступінь впливу чинника бугая-плідника на живу масу телиць у віці 9 міс. дорівнював 19,7 % (P>0,999). Після відлучення телиці, отримані від бугаїв-плідників німецької селекції, вірогідно перевершували телиць, отриманих від бугаїв-плідників вітчизняної селекції та угорської селекції другої генерації.

У віці 12 міс за показниками живої маси телиці III групи поступалися телицям I групи на 36,3 кг (11,8 %; P>0,99), II групи – на 43,7 кг (14,0 %; P>0,999) та IV групи – на 21,2 кг (7,3 %; P>0,95). Тобто телиці III групи, які мали найменшу живу масу при відлученні, у подальшому не змогли її компенсувати. Ступінь впливу бугая-плідника на живу масу телиць у віці 12 міс дорівнював

17,3 % (P>0,999), тобто ступінь впливу бугая-плідника на нарощування живої маси своїх доньок із віком підвищується.

У віці 15 міс телиці III групи вірогідно поступалися телицям II групи на 33,7 кг або на 9,5 % (P>0,95); телицям I та IV груп, відповідно, – на 24,4 кг або на 7,1 % та 17,1 кг або на 5,1 %, але різниця невірогідна.

У віці 18 міс телиці I групи невірогідно переважали телиць III групи на 41,8 кг або на 11,6 % (P>0,95) та незначно II групи на 12,1 кг (3,1 %), та IV групи – на 26,4 кг (7,0 %). Ступінь впливу чинника бугая-плідника на живу масу телиць у віці 18 місяців становив 19,1 % (P>0,95).

Таким чином телиці отримані від бугаїв-плідників німецької селекції перевершували за показниками живої маси телиць вітчизняної селекції та телиць, отриманих від бугая-плідника угорської селекції другої генерації в усі вікові періоди, починаючи з 3 місяців. Найвищу живу масу у 18 міс мали телиці, отримані від бугая-плідника німецької селекції Елітайра 10/204099. За цим показником вони перевершували телиць, дочок Зноя 6461, на 11,6 % (P>0,95) та незначно і невірогідно, відповідно, на 3,1 % і 7,0 % телиць, отриманих від бугая-плідника німецької селекції Холліха 10/204049 та від бугая-плідника вітчизняної селекції Льотчика 1717.

Лише телиці, отримані від бугая-плідника німецької селекції Елітайра 10/204099, за показниками живої маси у віці 18 міс відповідали вимогам I класу. Це свідчить про те, що в ДП ДГ «Гонтарівка» ІТ НААН рівень вирощування телиць недостатній, так як доньки інших плідників відповідали лише вимогам II класу.

Бугаї-плідники істотно впливають на показники нарощування живої маси своїх доньок. Ступінь впливу цього фактору у віці 7 міс. найнижчий та дорівнює 13,6 %, у той час як у віці 9-18 місяців батьківська генетична обумовленість цього показника зростає до 17,3-19,7 %.

Більш наглядно особливості нарощування живої маси телиць характеризують середньодобові прирости живої маси (рис. 2). Найвищі середньодобові прирости телиць усіх груп були в підсисний період. У телиць II групи середньодобові прирости від народження до 3 – міс віку були найвищі та вірогідно перевершували телиць IV групи – на 168 г або на 23,0 % (P>0,95) та невірогідно I групи – на 91 г або на 11,3 %, III групи – на 133 г або на 17,4 %.

У період із 3 до 7 – міс віку середньодобові прирости телиць I групи перевершували телиць II групи на 158 г або на 19,3 % (P>0,95), III групи – на 265 г або на 37,3 % (P>0,999). При цьому різниця за цим показником між телицями I та IV груп виявилась невірогідною та становила 67 г або 7,4 %. Високі середньодобові прирости телиць I групи свідчать про їх гарну адаптаційну здатність. Ступінь впливу бугая-плідника на показники середньодобових приростів телиць за період від 3 до 7 міс. дорівнює 25,3 % (P>0,999).

За період від народження до 7 міс, згідно з вимогами інструкції по бонітуванню м`ясної худоби [5], середньодобові прирости телиць I групи відповідали класу еліта, II та IV груп – першому класу, III групи – другому класу.

За період із 7 до 9 міс інтенсивність росту телиць усіх груп знизилася, особливо I, III та IV груп. Останні за цим показником мало різнилися між собою на 8 – 28 г, або 3,4 – 4,8 %. Лише телиці II групи перевершували їх на 171–199 г (27,7–33,3 %), різниця вірогідна між II та III групами (P>0,95). Ці матеріали підтверджують положення про те, що відлучення телят від матерів є великим стрес-фактором для них. Однак, виявляється не всі телята однаково реагують на цей стрес-фактор. Про це свідчать прирости телиць II групи, у яких се-

редньодобові прирости за періоди 3 – 7 і 7 – 9 міс. практично були на одному рівні 788-817 г.

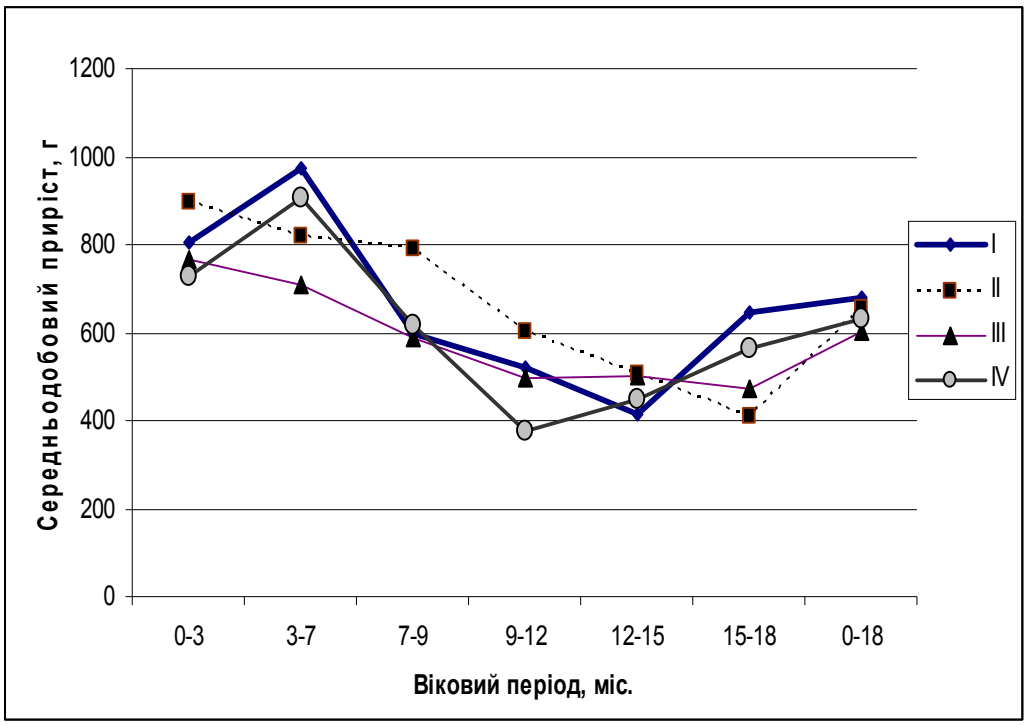

Рис. 2. Динаміка середньодобових приростів телиць різних генотипів, г.

Телиці вітчизняної селекції за період 9-12 міс за показниками середньодобових приростів істотно поступалися телицям інших груп. Різниця порівняно з I групою становила 145 г або на 27,9 %, II – 230 г або на 38,1 % (P>0,99) і III – 122 г або на 24,6 % (P>0,95). Телиці I групи несуттєво поступались телицям II групи за цим показником на 85 г (14,1 %), що свідчить про те, що на інтенсивність росту телиць впливає генотип батька більшою мірою, ніж його селекційне походження, і при завезенні генетичного матеріалу однієї селекції можна отримати різні результати залежно від бугая-плідника. Ступінь впливу бугая-плідника на показники середньодобових приростів телиць за період із 9 до 12 міс. дорівнює 10,0 % (P>0,95).

У період 12-15 міс. вірогідної різниці між групами за середньодобовими приростами не встановлено. У телиць II та III груп вони були майже однакові та перевершували приріст телиць I та IV груп, відповідно, на 12,2 і 21,4 %. При цьому необхідно зазначити, що телиці, одержані від бугаїв-плідників німецької селекції (I та II групи), у цей період знизили середньодобові прирости порівняно з періодом 9 – 12 міс., відповідно, на 103 г та 99 г, а у телиць III і IV групи середньодобові прирости незначно підвищилися, відповідно, на 5 г та 76 г. Це, очевидно, зумовлено різною фізіологічною зрілістю телиць.

Із 15 до 18 – міс віку за інтенсивністю росту телиці I групи вірогідно переважали телиць II та III груп, відповідно, на 235 г або на 57,3 % (P>0,95) та на 172 г або на 36,4 % (P>0,95). При цьому різниця за цим показником між телицями I та IV груп виявилась невірогідною та становила 81 г або 14,4 %. У порівнянні з попереднім віковим періодом (12-15 міс.), у телиць I та IV груп підвищилися середньодобові прирости, а у телиць II та III груп знизилися. Це, напе-

вно, свідчить про індивідуальні особливості росту доньок різних бугаїв та різну фізіологічну зрілість телиць.

У цілому в період від народження до 18 – міс віку найвищі середньодобові прирости були у телиць, отриманих від бугаїв-плідників німецької селекції. Телиці I групи вірогідно переважали телиць III групи на 75 г (P>0,99) та невірогідно переважали II і IV групи, відповідно, на 24 г та 49 г. Телиці II групи поступалися телицям I групи за цим показником на 24 г (3,5 %) та переважали телиць III та IV груп, відповідно, на 51 г (8,6 %) та 25 г (4,0 %). Різниця вірогідна за цим показником на рівні P>0,95 між II та III групами.

Ступінь впливу бугая-плідника на показники середньодобових приростів телиць від народження до 18 – місячного віку дорівнює 18,8 % (P>0,95), тобто бугаї-плідники істотно впливають на середньодобові прирости своїх доньок.

Для характеристики інтенсивності росту телиць різної селекції ми проаналізували їх відносний приріст живої маси. Матеріали табл. свідчать, що до 3 – міс віку інтенсивність росту телиць усіх груп була найвищою. Телиці I та II груп переважали телиць III та IV груп, відповідно, на 3,5 % і 9,3 %; та на 6,2 % і 12,0 %. Це свідчить не тільки про їх високу інтенсивність росту, але й про відмінну адаптаційну здатність до умов довкілля, годівлі та утримання в ДП ДГ «Гонтарівка» ІТ НААН.

Таблиця

Відносний приріст живої маси телиць різних генотипів, %

Група	n	Віковий період, міс.					
		0-3	3-7	7-9	9-12	12-15	15-18
I	10	107,7	71,8	15,7	17,6	10,0	15,7
II	10	110,4	60,1	20,0	15,2	15,0	10,0
III	50	104,2	59,2	17,1	18,1	17,7	12,1
IV	31	98,4	70,6	17,9	13,8	15,3	11,1

За період від 3-х до 7 місяців телиці I групи переважали телиць усіх інших груп за показниками відносного приросту на 1,2 – 12,6 %. У телиць I та IV груп, а також II та III груп інтенсивність росту була майже однакова, що, на нашу думку, свідчить про вплив конкретного плідника на інтенсивність росту доньок незалежно від його походження.

Після відлучення (7 міс) до 9 місяців телиці II групи за відносним приростом перевершували телиць інших груп на 2,1 – 4,3 %, що очевидно свідчить про їх меншу чутливість до стрес-факторів. Цікаво зазначити, що телиці III групи за періоди 9 – 12 та 12 – 15 міс переважали телиць інших груп за цим показником, відповідно, на 0,5 – 4,3 % та 2,4 – 7,7 %. Це характеризує дочок бугая угорської селекції другої генерації, як більш пізньостиглих тварин.

У період із 15 до 18 місяців різниця між дослідними групами за показниками інтенсивності росту становила 3,6 – 5,7 %. Кращі показники мали телиці I групи. Тобто генотип бугаїв – плідників істотно впливає на показники відносного приросту своїх доньок.

Найвищий відносний приріст живої маси телиці усіх груп мали в період від народження до 3 – місячного віку. Зі збільшенням віку інтенсивність росту знижується, зокрема після відлучення – майже в 4 рази, порівняно з підсисним періодом.

За період із 7 до 18 місяців інтенсивність росту телиць по групах не відрізнялася більше ніж на 4,3 – 7,7 %. Найвищі показники відносного приросту були у телиць I та III груп у період від 9 до 12 місяців, II та IV групи – у період від 7 до 9 місяців. Це свідчить про те, що телиці однієї селекції, але різних генотипів, мають різну інтенсивність росту та пристосованість до умов середовища. Телиці IV групи у період від 9 до 12 міс. поступалися телицям I, II та III груп за інтенсивністю росту, а у період від 12 до 15 міс. переважали телиць I та II груп за цим показником. Тобто телиці вітчизняної селекції менш скоростиглі ніж телиці, отримані від бугаїв німецької селекції.

Висновки:

1. Телиці отримані від бугаїв-плідників німецької селекції перевершували за показниками живої маси телиць вітчизняної селекції та телиць, отриманих від бугая-плідника угорської селекції другої генерації в усі вікові періоди, починаючи з 3 – х місяців.

2. Ступінь впливу бугаїв-плідників на показники нарощування живої маси своїх доньок у підсисний період найнижчий та дорівнює 13,6 %, у той час як у період 9 – 18 місяців батьківська генетична обумовленість інтенсивності росту зростає до 17,3-19,7 %.

Бібліографічний список

1. Эрнст Л. К. Крупномасштабная селекция в скотоводстве / Л. К. Эрнст, А. А. Цалитис - М.: Колос, 1982. – 240 с.

2. Власов В. И. Теория и практика управления крупномасштабной селекцией в скотоводстве / В. И. Власов // Повышение генетического потенциала молочного скота. – М., 1986. – С. 57-72.

3. Державний племінний реєстр 2010 рік. Міністерство аграрної політики та продовольства України / Національне об`єднання по племінній справі у тваринництві «Укрплемоб`єднання». – Т. I, К – 2011. – 252 с.

4. Державний племінний реєстр 2010 рік. Міністерство аграрної політики та продовольства України / Національне об`єднання по племінній справі у тваринництві «Укрплемоб`єднання». – Т. II, К – 2011. – 332 с.

5. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби м'ясних порід; Інструкція з ведення племінного обліку в м'ясному скотарстві. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет", 2003. – 62 с.

РОСТ ТЕЛОК ПОРОДЫ ШАРОЛЕ, ПОЛУЧЕННЫХ ОТ БЫКОВ-ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ И ЗАРУБЕЖНОЙ СЕЛЕКЦИИ

Пастухова Т. А., Институт животноводства НААН

Телки, полученные от быков-производителей немецкой селекции, в возрасте 15 месяцев по показателям живой массы превосходили телок венгерской селекции второй генерации на 29,1 кг (9,1 %; P>0,99) и отечественной селек-

ции на 12,0 кг (3,6 %); в воздасте 18 месяцев, соответственно, на 35,8 кг (9,9 %; P>0,9) и на 20,4 кг (5,4 %) на уровне тенденции.

Ключевые слова: порода шароле, быки-производители, телки, живая масса, среднесуточные приросты.

GROWTH OF CHAROLAIS BREED HEIFERS, INCUBATED BY SIRES OF UKRAINIAN AND FOREIGN SELECTIONS

T. Pastukhova, Institute of animal science UAAS

Heifers, conceived by sires of German selection, in 15 months age exceeded by body weight the Hungarian selection heifers of second generation on 29.1 kg (9.1%; P>0.99) and the Ukrainian selection on 12.0 kg (3.6%); in 18 months age accordingly on 35.8 kg (9.9%; P>0.9) and on 20.4 kg (5.4%) in tendency.

Keywords: Sharolais breed, sires of German selection, heifers, body weight, average daily growth.

УДК 619:616-07:576.85

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ У ПТАХОГОСПОДАРСТВАХ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ ЩОДО МЕТАПНЕВМОВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ ПТИЦІ

Рябека Д. А., асп. [6]
Інститут тваринництва НААН

У птахівничих господарствах України серед різних видів птиці проведено епізоотологічний моніторинг щодо метапневмовірусної інфекції. В Інституті птахівництва НААН України розроблено еритроцитарний діагностикум для реакції непрямої гемаглютинації (РНГА), який може бути використано для контролю даного захворювання.

Ключові слова: **еритроцитарний діагностикум, РНГА, епізоотологічний моніторинг, птиця.**

Метапневмовірусна інфекція (МПВІ) є гострим інфекційним захворюванням птиці, яке характеризується трахеальними хрипами, кашлем, чханням. Крім того, при цьому захворюванні вражаються яйцепроводи і погіршується якість яєць [1, 2].

МПВІ поширена у всьому світі і реєструється в Ізраїлі, США, Канаді, Англії, Північній Ірландії, Іспанії, Австралії, Бразилії, Марокко, Росії. За літературними даними, дана інфекція на сьогодні в промисловому птахівництві більш актуальніша, ніж інфекційний ларинготрахеїт, респіраторний мікоплазмоз, сальмонельоз, хвороба Марека.

На європейському континенті інфекційний ринотрахеїт (TRT) вперше було встановлено у індиків у Великобританії, звідки хвороба швидко поширилася в інші країни світу [3].

---

[6] *Керівник – Наливайко Л. І., д.в.н.*